

Ο Χρυσός Πορευτός της Γνώσης, Άγγελος Απανθρωποίησης (Α' μέρος)

Ο ανταγωνισμός σε όλα τα επίπεδα της ανθρώπινης δραστηριότητας σε ατομικό ή συλλογικό επίπεδο κατευθύνεται στις περισσότερες των περιπτώσεων, από τη βούληση διατήρησης της παρούσας ευνοϊκής κατάστασης ή βελτίωσή της, αν δεν θεωρείται αποδεκτή. Επειδή οι παράγοντες που επηρεάζουν την εκάστοτε κατάσταση είναι ασταθείς και ευμετάβλητοι, πάντα επιζητούνται νέες μέθοδοι ή τρόποι επίτευξης των τεθέντων στόχων. Σ' αυτή την αναζήτηση κυρίαρχο ρόλο καταλαμβάνει η γνώση και η ικανότητα ταχείας εκμετάλλευσής της στην πράξη, καθώς και η αποστέρησή της από δυνητικούς διεκδικητές ή ανταγωνιστές.

Ο πρωταγωνιστικός ρόλος της γνώσης αν και συνόδευε πάντα την πορεία της ανθρωπότητας, εν τούτοις στις μέρες μας έχει λάβει κοσμογονικές διαστάσεις. Ζούμε στην εποχή της εκρηκτικής αύξησης της γνώσης και του εμπορίου της. Πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, κολέγια, εργαστήρια, ινστιτούτα, σχολές, φροντιστήρια, κ.α., συλλέγουν, συνθέτουν ή ανακαλύπτουν έναν μεγάλο όγκο ποικίλων γνώσεων, τις οποίες και εμπορεύονται μέσω μαθημάτων, σεμιναρίων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων, πιστοποιήσεων και διάφορων άλλων γνωσιακών προϊόντων. Παράλληλα, ερευνητικά προγράμματα, επιστημονικές ανακαλύψεις και προϊόντα υψηλής τεχνολογίας φυλάσσονται ως εφτασφράγιστα μυστικά, όταν συνιστούν κρίσιμα στοιχεία υπεροχής έναντι των όποιων αντίπαλων, φιλικών ή και ουδέτερων δρώντων.

Η υπερπροσφορά γνώσεων και η αέναη αναζήτηση νέων δημιουργεί ένα ρευστό περιβάλλον που μόνη βεβαιότητα είναι η αβεβαιότητα. Το σταθερό του χθες ή του σήμερα, μπορεί να μετατραπεί σε μια στιγμή σε ασταθές ή παρωχημένο, και ό,τι έχει στηριχθεί πάνω του πρέπει να αλλάξει ή να τεθεί σε αχρηστία. Καθώς μάλιστα, οι γνώσεις τροφοδοτούν τη σύσταση και λειτουργία των πρωτευόντων συστημάτων (πολιτικών, οικονομικών, αμυντικών, κοινωνικών, πληροφοριακών, επικοινωνιακών, υποδομών, κ.λπ.), η όποια μεταβολή τους επηρεάζει τα συστήματα αυτά. Για το λόγω αυτό και τα συστήματα επιβάλλεται να προσαρμοστούν στην νέα γνωσιακή πραγματικότητα.

Απότοκος αυτής της προσαρμογής είναι η τροφοδότηση πολλαπλασιαστικά, των απαιτήσεων σε γνώσεις και δεξιότητες των εν δυνάμει και των ενεργών μελών των συστημάτων. Χαρακτηριστικό δείγμα αποτελεί η σύμπραξη εκπαιδευτικής και παραγωγικής κοινότητας με προμετωπίδα τη σύνδεση της παιδείας με την αγορά εργασίας, και τη δια βίου μάθηση. Εκ πρώτης όψεως οι προθέσεις φαίνονται αγαθές, αφού μέσω αυτών θα εξασφαλίζεται η ταχεία επαγγελματική αποκατάσταση των νεοεισερχομένων στο στίβο της εργασίας, ενώ για αυτούς που ήδη βρίσκονται εντός αυτού, θα επιτυγχάνεται η επαγγελματική τους επάρκεια.

Μεγάλος κερδισμένος τα συστημικά σύνολα που με την εξασφάλιση μελών με νέες και φρέσκιες γνώσεις και δεξιότητες, θα πετύχουν αποτελεσματική λειτουργία και μέγιστη απόδοση, συμβάλλοντας σε έναν καλύτερο κόσμο. Έναν κόσμο που πάντα επιζητούσε η ανθρωπότητα, αλλά ποτέ δεν τον είχε γιατί τις λείπανε οι γνώσεις ή και οι δεξιότητες. Βέβαια η πράξη και το αποτέλεσμα συνιστούν, τον πλέον ασφαλή τρόπο αποτίμησης των επιλογών και των συνεπακόλουθων αποτελεσμάτων. Ως εκ τούτου κανένας δεν μπορεί να εγγυηθεί ότι ο κόσμος μας θα γίνει καλύτερος, αν καταφέρουμε επιτέλους αυτό που δεν κατάφεραν οι προηγούμενες γενεές.

Πόσο θα διαφέρει άραγε ο κατά τις υποσχέσεις καλύτερος κόσμος που στηρίζεται στην κουλτούρα της γνώσης, από τους κόσμους του παρελθόντος, όταν η δουλεία ήταν νόμιμη ή ανεκτή; **Πόσο διαφέρει η δουλεία** που αποκηρύχθηκε παγκοσμίως, από τη σύγχρονη δουλεία των ειδικών γνώσεων και της συνεχούς επιμόρφωσης; Ο ενθουσιασμός και τα ευχολόγια που περιβάλουν τη γνωσιακή κοσμογονία μεταξύ των παρόχων, πελατών και λοιπών επικαρπωτών αργά ή γρήγορα δοκιμάζονται από τη σκληρή πραγματικότητα. Μια πραγματικότητα που αποκαλύπτει πως όσο κι αν διαφέρουν οι εποχές **ο σκληρός πυρήνας του κέρδους και της εξουσίας δεν εξανθρωπίζεται, απλώς μετασχηματίζεται** αναμένοντας τις κατάλληλες συνθήκες για να επιβάλει τη θέλησή του.

Η πληθώρα γνώσεων δημιούργησε **συνθήκες εκμετάλλευσης** όλων των εν λειτουργία συστημάτων, από τους δρώντες πλούτου και πολιτικής κυριαρχίας. Η παιδεία δεσμεύτηκε από τις γνωσιακές και εργασιακές επιταγές, και συνδέθηκε μαζί τους σε μια και μόνο κατεύθυνση με αποτέλεσμα τον περιορισμό, την υποβίβαση, αν όχι την υποδούλωσή της. Το εμπόριο της γνώσης ως νέο Ελντοράντο, μεταδίδει στους θηρευτές της ένα νέο χρυσό πυρετό επικίνδυνο και θανατηφόρο όχι μόνο για τους ίδιους αλλά περισσότερο για όσους βρεθούν στον δρόμο τους. Τα συστήματα ως πρόσωπες και μηχανικές οντότητες διαμορφώνουν πλέον τα μέλη τους ως εξαρτήματα γνώσεων και δεξιοτήτων, που λίγο παραπέρα θα είναι δυνατόν να αντικατασταθούν εύκολα από την τεχνική νοημοσύνη και τα παράγωγά της.

Φυσικά, δεν παραβλέπεται η ευεργετική για την ανθρωπότητα, επίδραση της αύξησης της γνώσης και της μόρφωσης των ανθρώπων. **Η προς το αγαθό αξιοποίηση των γνώσεων, έχει συνεισφέρει τα μέγιστα** στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και των ικανοτήτων του ανθρώπου για την επίλυση πολυσύνθετων προβλημάτων και τη δημιουργία θαυμαστών επιτευγμάτων. **Η θεοποίηση και εμπορευματοποίηση της γνώσης** είναι εκείνες οι εκτροπές από την κανονικότητα, που προκαλούν και θα προκαλούν σοβαρές αρρυθμίες και δυσαρμονίες σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, αλλά και σε όλη την ανθρωπότητα, υπερκαλύπτοντας την αξία των όποιων θετικών αποτελεσμάτων.

Ο κόσμος μας, το κόσμημα του σύμπαντος, η φιλόξενη πατρίδα της ζωής, λειτουργεί από κτίσεως αρμονικά και ιδανικά, όσο ο άνθρωπος δεν επεμβαίνει εγωιστικά σε τομείς που τον ενδιαφέρουν παραβιάζοντας την αρμονία, με την πρόκληση υπερβολών και ελλείψεων. Ειδικά όταν παρουσιάζεται στον ορίζοντα κάτι το καινούριο -όσο ευεργετικό κι αν είναι αυτό για την ανθρωπότητα- με προοπτικές εκμετάλλευσης προς απόκτηση κέρδους, φήμης ή εξουσίας, **η διαχείριση ξεφεύγει και οι άνθρωποι εκτροχιάζονται** ως τρένα χωρίς φρένα. Και φυσικά η διαχείριση της έκρηξης της γνώσης, δεν αποτελεί την εξαίρεση στον κανόνα.

Το μέτρο που ανέδειξαν οι αρχαίοι ημών πρόγονοι, καθώς το συναντάμε όπου και αν κοιτάξουμε στη φύση, είναι αυτό που χρειάζεται να τεθεί και στο πεδίο της υπέρμετρης γνώσης. Ο δρόμος προς το μέτρο περνάει από το χωνευτήριο της χρυσής τομής όπου οι γνωσιακές προκλήσεις τήκονται μέχρι συρρίκνωσης των υπερβολών, αναπλήρωσης των ελλείψεων και απόδοσης του καθαρού χρυσαφιού αρμονικής διαχείρισης της γνώσης. (Συνέχεια στο επόμενο)

Νοέμβριος 2023
Στέλιος Κάλφας